

Länsstyrelsen Jämtlands län

Naturvårdsenheten
Birgitta Hallgren
010-2253385

Beslut

Datum
2018-06-18

Diarienummer
218-3380-2018

Gråssjö-Räggens älgskötselområde
SCA Skog AB
Johan Bjänndal
Revsundsvägen 33
843 41 GÄLLÖ

Fastställande av älgskötselplan för 23-06-04-503-Ä

Beslut

Länsstyrelsen fastställer bifogad skötselplan för Gråssjö-Räggens älgskötselområde, 23-06-04-503-Ä att gälla till och med utgången av jaktåret 2020/2021.

Beskrivning av ärendet

Älgskötselplanen är framtagen efter samråd med berörda fastighetsägare och jakträttsinnehavare inom älgskötselområdet samt älgförvaltningsgruppen. Berörd älgförvaltningsgrupp har yttrat sig över älgskötselplanen innan den överlämnats och granskats av Länsstyrelsen. Detta för att säkerställa att skötselplanen är i linje med den förvaltningsplan som gäller inom förvaltningsområdet.

Älgförvaltningsgruppen i Östersund/Sundsvall har tillstyrkt bifogad älgskötselplan.

Motivering till beslutet

För ett älgskötselområde ska det finnas en skötselplan. Älgskötselplanen ska bidra till en adaptiv förvaltning och till att nå älgförvaltningsplanens mål. En älgskötselplan ska vara framtagen efter samråd med älgförvaltningsgruppen och sedan fastställas av Länsstyrelsen. För att fastställas ska planen alltid minst innehålla de kriterier som ställs i Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2011:7).

En älgskötselplan omfattar en period om tre år, om inte Länsstyrelsen beslutar annat.

Länsstyrelsen bedömer att älgskötselplanen för Gråssjö-Räggens Älgskötselområde är framtagen i enlighet med Naturvårdsverkets krav. Planen kan därför godkännas.

Bestämmelser som beslutet grundas på

3 § jaktförordningen (1987:905) samt 27 § Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd om jakt efter älg och kronhjort (NSF 2011:7).

Information

Företrädare för älgskötselområdet ska minst en gång om året göra en uppföljning av älgskötselplanen och vid behov vidta åtgärder och föreslå ändringar för Länsstyrelsens fastställande. I god tid innan treårsperioden passerat ska en ny plan ha tagits fram.

Beslut

Datum
2018-06-18

Diarienummer
218-3380-2018

Om förvaltningsgruppen framför synpunkter på planens inriktning eller dess efterlevnad kan det vara nödvändigt med revidering. Vidare gäller att om det under planperioden visar sig att förändringar är nödvändiga för att nå målen, så ska planen revideras och meddelande om detta skickas till Länstyrelsen. Om skötselområdets areal förändras med mer än 10 % bör en ny skötselplan utarbetas.

Länstyrelsen påminner om att innebörden av detta beslut ska meddelas de fastighetsägare, jakträttshavare och i förekommande fall viltvårdområdesföreningar som berörs av beslutet.

Du kan överklaga beslutet

Se bilaga 1.

De som deltagit i beslutet

Beslutet har fattats av viltchef Henrik Hansson med jakthandläggare Birgitta Hallgren som föredragande.

Detta beslut har signerats elektroniskt och saknar därför underskrifter.

Så här hanterar vi dina personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa hittar du på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Bilagor:

1. Du kan överklaga beslutet
2. Kopia av älgskötselplanen

Kopia till:

Älgförvaltningsgruppen

Bilaga 1

Du kan överklaga beslutet

Om du inte är nöjd med Länsstyrelsens beslut, kan du **skriftligen** överklaga beslutet hos förvaltningsrätten. **Observera att du ska skicka eller lämna överklagandet till Länsstyrelsen i Jämtlands län, 831 86 Östersund. Du kan även skicka in överklagandet via e-post till jamtland@lansstyrelsen.se.** Det ska du göra därför att Länsstyrelsen måste pröva om överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare till förvaltningsrätten.

Tiden för överklagande

Ditt överklagande måste ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tre veckor från den dag du fick del av beslutet**. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ditt överklagande kan du be om att få ytterligare tid till att utveckla dina synpunkter och skälen till att du överklagar. Sedan är det förvaltningsrätten som beslutar om tiden kan förlängas eller inte.

Om någon annan part överklagar beslutet, till exempel en kommun eller annan myndighet, är tiden **tre veckor från det datum som står på beslutet**.

Ditt överklagande ska innehålla:

- vilket beslut som överklagas, beslutets datum och diarienummer
- hur du vill att beslutet ska ändras
- varför du anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt

Skriv också följande uppgifter, om du inte tidigare lämnat dem:

- personnummer
- adress till bostaden
- telefonnummer där du kan nås
- eventuellt övriga uppgifter som behövs för att man ska kunna skicka handlingar till dig

Om du har handlingar eller annat som du anser stöder din uppfattning, bör du skicka med kopior på dessa.

Ombud

Du har rätt att anlita ett ombud för att sköta överklagandet åt dig. I så fall ska ombudet underteckna skrivelsen, bifoga en fullmakt i original från dig samt uppge sitt namn, adress och telefonnummer.

Ytterligare upplysningar

Behöver du veta mer om hur du ska göra, går det bra att ringa till Länsstyrelsen, telefon 010 - 225 30 00. Fråga efter den som varit föredragande i beslutet.

ÄLGSKÖTSELPLAN

Namn på älgskötselområdet

Gråssjön-Räggen

Älgskötselplan för perioden

2018

2019

2020

Reviderad datum

Äso:s registrerade areal i ha

31 893

Beslutad av Länsstyrelsen

Ansökt areal (nytt/ändrat område)

Registrerande län

Jämtland

Tillhör ÄFO

Östersund-Sundsvall

Fastställd av länsstyrelsen den

INNEHÅLL:

1. MÅLSÄTTNINGAR

- 1.1 Älgstammen
- 1.2 Skog och betesskador

2. NULÄGESBESKRIVNING

- 2.1 Uppgifter om älgstammen
- 2.2 Uppgifter om skogstillstånd och betesskador
- 2.3 Skador på gröda
- 2.4 Trafikolyckor med älg
- 2.5 Övrig dödlighet
- 2.6 Predation

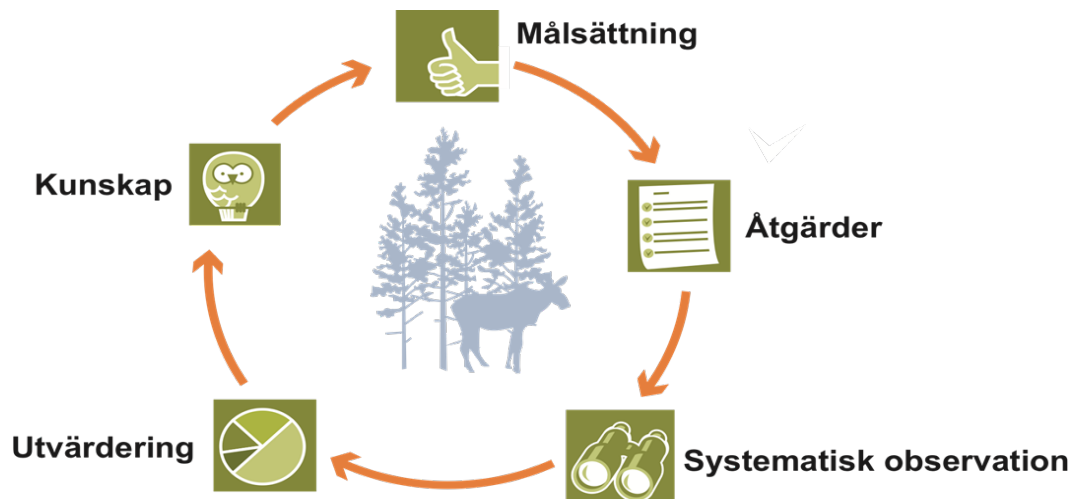
3. SAMMANFATTNING MÅL OCH NULÄGE

4. HANDLINGSPLAN FRÅN NULÄGE TILL MÅLUPPFYLLNAD

- 4.1 Planerad avskjutning
- 4.2 Areal för fördelning och tilldelning
- 4.3 Planerade inventeringar

5. ÖVRIGT

- 5.1 Samråd och förankringsprocess

ÄLGSKÖTSELPLAN

1. MÅLSÄTTNINGAR

1.1 Mål för älgstammens utveckling inom älgskötselområdet

Kvantitativ målsättning för treårsperioden

Antal de kommande 3 åren	Öka	Oförändrad	Minska
Älgstammen ska			x

Med hänsyn till:

Oacceptabla betesskador på ungskog

Kvantitativ målsättning för treårsperioden (3-års medelvärden)

	antal	antal/1000 ha	%
Tjur	70	2,2	37%
Ko	90	2,8	47%
Kalv	30	0,9	16%
Totalt	190	6,0	100%

Kvalitativ målsättning för treårsperioden (3-års medelvärden)

Andel tjur av vuxna:	40 %	i älgobs
Antal kalvar per hondjur:	0,80	uttryckt som ett decimaltal enligt älgobs
Målsättning kalvandel i avskjutning:	45 %	av totala avskjutningen
Slaktvikter kalv (kg)	70 kg	i medelvikt för alla vägda kalvar från jaktstart

Om målen varierar inom området anges det här, samt eventuella andra målsättningar:

1.2 Övergripande målsättningar för skogens utveckling inom ÄLGFÖRVALTNINGSOMRÅDET

Välj i lista	ANDEL oskadade vid 5 m, välj i lista		Ange i %
	ANTAL oskadade av klövvilt vid 5 m, välj i lista		Ange i stammar/l
	Maximalt årliga färska skador i ungskog, välj i lista	2 %	Ange i %

ÄLGSKÖTSELPLAN

2. NULÄGESBESKRIVNINGAR

2.1 Uppgifter om älgstammen inom älgskötselområdet

Uppgifter om älgstammen och redovisning av inventeringar enligt föreslagna kvalitetssäkrade metoder.

2.1.1 Den totala avskjutningen inom äso på årsbasis

Bör avse de senaste tre årens avskjutning.

År	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Tjur	38	30	29	26	23	24
Hondjur	38	33	43	35	32	36
Kalv	37	39	45	28	34	25
Totalt	113	102	117	89	89	85
Totalt per 1000 ha	4,9	3,2	3,7	2,8	2,8	2,7
Areal (ha för respektive år)	22954	31741	31741	31873	31873	31873

Sammanställning av avskjutningen de senaste tre åren för uppföljning av kvalitetsmålen.

År	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Tjurandel avskj. (tjur/vuxna)	50%	48%	40%	43%	42%	40%
Kalvandel avskj. (kalv/totalt)	33%	38%	38%	31%	38%	29%

Kommentarer/ Redogörelse av olikheter inom området.

2.1.2 Älgobservationer (älgobs)

Minst de senaste fyra årens älgobs jämförs för att trenden i älgpopulationen ska kunna följas.

År	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Antal obstimmar			5 346	6 360	5 908	5 605
Observationer per mantimme	0,026	0,026	0,026	0,022	0,033	0,029
Antal kalvar per hondjur	0,66	0,70	0,47	0,64	0,48	0,70
Andel tjur av vuxna	40%	33%	41%	30%	35%	44%

Kommentarer/ Redogörelse av olikheter inom området.

ÄLGSKÖTSELPLAN

2.1.3 Spillningsinventering

År	2013	2014	2015	2016	2017
Spillningshögar per älg och dygn					
Antal vinterbetesdygn					
Antal högar per ruta (täthetsindex)					
Vinterstam i antal/1000 ha (max)					
Vinterstam i antal/1000 ha (min)					
Vinterstam i antal/1000 ha (medel)					

Kommentarer/ Redogörelse av olikheter inom området.

2.1.4 Kalvvikter - vikt utan huvud, hud, skankar och inälvor före skottrensning

Medelslaktvikten för samtliga fällda och vägda älgkalvar inom äso från de senaste tre åren.

År	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Slaktvikt kg septemberjakt (vägda)		65,8	66	65	58	
Slaktvikt kg oktoberjakt (vägda)		72	76	69	76	
Slaktvikt kg medel (vägda)	64	69	71	66	67	

Kommentarer/ Redogörelse av olikheter inom området.

2.1.5 Vuxna vikter - vikt utan huvud, hud, skankar och inälvor före skottrensning

Medelslaktvikten för samtliga fällda och vägda vuxna älgar inom äso från de senaste tre åren.

År	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Slaktvikt kg (vägda) kor				167	167	
Slaktvikt kg (vägda) tjurar				170	220	

Kommentarer/ Redogörelse av olikheter inom området.

1
1

ÄLGSKÖTSELPLAN

2.1.6 Medelålder

Medelålder för samtliga fällda och tandsnittade vuxna älgar inom äso från de senaste tre åren.

År	2013	2014	2015	2016	2017
Medelålder år (tandsnitt) kor					
Medelålder år (tandsnitt) tjurar					

Kommentarer/ Redogörelse av olikheter inom området.

1

1

2.1.7 Reproduktion

Antal utstöta ägg per hondjur från livmoderundersökningar inom äso från de senaste tre åren.

År	2013	2014	2015	2016	2017
Ägg per hondjur (livmoderanalys)					

Kommentarer/ Redogörelse av olikheter inom området.

1

1

2.1.8 Bedömning av den nuvarande älgstammen inom älgskötselområdet

Antal de senaste 3 åren

	Ökat	Oförändrad	Minskat
Älgstammen har			x

År

Vinterstam, älg/1000 ha

	2013	2014	2015	2016	2017
Vinterstam, älg/1000 ha	12	11	9	9	8,5

Kvalitet de senaste 3 åren

Tjurandelen

Medelåldern

Kalvvikterna

Reproduktionen

	Minskat	Oförändrad	Ökat
Tjurandelen		x	
Medelåldern		x	
Kalvvikterna		x	
Reproduktionen		x	

Ovanstående bedömning stöds av

Älgobs

Spillningsinventering

Flyginventering

x

Utförd år:

Utförd år:

Typ:

--

ÄLGSKÖTSELPLAN

Annat

--

2.2 Inventeringar av skogstillståndet

Uppgifter om skogstillståndet och redovisning av inventeringar enligt föreslagna kvalitetssäkrade metoder.

2.2.1 Fodertillgång och skadeläge på skog enligt Skogsstyrelsens foderprognoser och Äbin inom **ÄFOt**

Fodertillgång och prognos	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Areal ungskog						
RASE (rönn, asp, sälj, ek), andel ytor med förekomst					%	

Utveckling kommande 5 åren	Ökande	Oförändrad	Minskande
Areal tallfoder			

Övriga uppgifter om skogstillståndet enligt Äbin	2015	2016	2017
Färska viltbetesskador, välj trsl:			10 %
Utökad info, välj i lista:			
Utökad info, välj i lista:			
Utökad info, välj i lista:			

2.2.2 Bedömt betetryck i avsaknad av Äbin

För	Tolerabla	För omfattande			
Tall		x			
Gran			2016	2017	2018
RASE (rönn, asp, sälj och ek), välj i lista	Omhändertats istället av:				

Bedömningen grundar sig på

--

Kommentarer/ Redogörelse av olikheter inom området.

2.3 Redovisning av skador på gröda

	Tolerabla	För omfattande
Omfattning		

ÄLGSKÖTSELPLAN

Redogörelse för typ av skador och var skadorna har förekommit.

ÄLGSKÖTSELPLAN

2.4 Redovisning av rapporterade viltolyckor med älg

Vilttrafikolyckorna med älg de senaste 3 åren

År	2015	2016	2017
Älgolyckor inom äso, antal			
Tjur, trafikdödad			
Hondjur, trafikdödad			
Kalv, trafikdödad			
Summa trafikdödade älgar			

Åtgärder för att begränsa viltolyckor

2.5 Övrig dödlighet, exkl. viltolyckor och predation om det anges på annat ställe

År	2015	2016	2017
Tjur			
Ko			
Kalv			
Summa			

2.6 Redovisning av rovdjursförekomst och predationstryck

Vargrevir	% av reviret som berör äso	Predation i reviret antal	Predation vuxen älg	Predation kalv	Revirets predation inom äsot	Predation/ 1000 ha
		Summa:				

Björntäthet per 100 000 ha	Antal björnar inom äso	Predation per vuxen björn	Predation vuxen älg	Predation kalv	Björnens predation inom äsot	Predation/ 1000 ha
10	3	7	1	10	11	0,4

S:a predation:	1	10	11	0,4
----------------	---	----	----	-----

Förutsättningar för ovanstående:

Vargpredationen bör beräknas till 100-140 älgar/revir. I beräkningen utgörs predationen av 82% kalv och 18% vuxna.

Björnpredationen bör beräknas till ca 7 älgar per vuxen björn. I beräkningen utgörs predationen av 93% kalv och 7% vuxna.

Andelen vuxen björn utgör 50% i beräkningen.

ÄLGSKÖTSELPLAN

3. SAMMANFATTNING MÅL OCH NULÄGE

	Mål	Nuläge	Trend	Åtgärdsförslag
Vinterstam (älgar per 1000ha registrerad jaktareal)	6,0	8,5		
Vinterstam (antal älgar totalt inom äso)	190	271		
Andel tjur av vuxna i älgobs	40 %	38%		
Antal kalvar per hondjur i älgobs	0,80	0,55		
Kalvandel i avskjutning	45 %	34%		
Slaktvikter kalv (kg)	70 kg	68 kg		
Färska skador tallar/produktionstammar, max	2 %	10 %		
Fodersituation enligt prognos				För älgförvaltningsområdet
Älgolyckor inom äso, antal totalt				
Övrig dödlighet, antal älgar inom äso				
Predation, antal älgar inom äso		11		

4. HANDLINGSPLAN FRÅN NULÄGE TILL MÅLUPPFYLLNAD

4.1 Avskjutning för älgskötselområdet

År	2018	2019	2020
Tjur	27	27	27
Hondjur	32	32	32
Kalv	39	39	39
Antal älgar	98	98	98
Andel tjur	46%	46%	46%
Andel kalv	40%	40%	40%
Totalt per 1000 ha	3,1	3,1	3,1
Areal (ha för respektive år)	31893	31893	31893

Avskjutning baseras på:

- Beräkningsmodell Älgfrode
 Eget förslag (motiveras nedan)

Motivering för avvikelse jämfört med beräkningsmodellens förslag

---

ÄLGSKÖTSELPLAN

4.3 Planerade inventeringar

År	2019	2020	2021
Äbin		x	
Spillningsinventering			
Flyginventering			
Avskjutningsstatistik			
Älgobs	x	x	x
Kalvvikter	x	x	x
Foderprognoser			

Kommentarer

5. ÖVRIGT

5.1 Redogörelse för samråd och förankringsprocessen inom äso.

Denna älgskötselplan har utformats i samråd med berörda fastighetsägare och jakträttshavare.

Johan Bjändal

Företrädare för älgskötselområdet

Namnförtydligande

Älgskötselplanen tillstyrks av älgförvaltningsgruppen

2018-05-24

Älgskötselplanen tillstyrks inte av älgförvaltningsgruppen

Ulf Källman

För älgförvaltningsgruppen

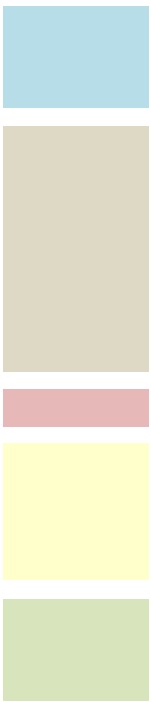
Namnförtydligande

Ej tydlig instruktion för 1.1. Där ska medelvärden för perioden anges, medan det används i cell 227 som utgående målsättning

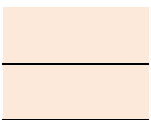
ÄLGSKÖTSELPLAN

Motivering eller avvikande mening

ÄLGSKÖTSELPLAN

ÄLGSKÖTSELPLAN

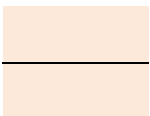
hektar

ÄLGSKÖTSELPLAN

2017
5 979
0,026
0,46
35%

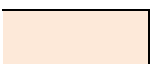
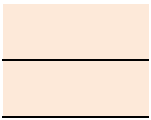

ÄLGSKÖTSELPLAN

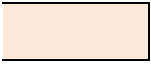

2019

ÄLGSKÖTSELPLAN

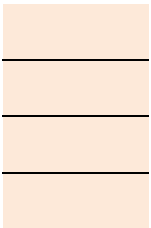

ÄLGSKÖTSELPLAN

2021

2018

ÄLGSKÖTSELPLAN

ÄLGSKÖTSELPLAN

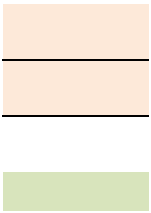

ÄLGSKÖTSELPLAN

ÄLGSKÖTSELPLAN

ÄLGSKÖTSELPLAN

Förutsättningar

Område	Gråssjön-Räggens ÄSO				
Datum	20180523	Tid	2018-2020	Signatur	JB
Programversion	3.4				

Fyll i alla orange celler (använd ej klipp och klistra). Orange celler måste visa svart text på ljus bakgrund för att en prognos ska erhållas.

Fyll i olivgröna celler om uppgifter finns tillgängliga (använd ej klipp och klistra). Tomma celler innebär att schablonvärden hämtas.

Förekomst av björn och/eller varg påverkat storleken på schablonvärdena.

Värden som används i modellberäkningen syns i celler med grå bakgrund.

Områdesinformation

År vid start av senaste jakt	2017
Områdets areal i ha	31 893
Månad jakten startar	9

Rovdjursförekomst

Antal björnar per 100 000 ha	10,0
Mängd vargrevir inom området	0,00

Målsättning

Vinterstam

Antal älgar per 1000 ha	6,0
% tjur av vuxna	40%

Avskjutning

Senaste jakt

Antal vuxna tjurar	24
Antal vuxna hondjur	36
Antal kalvar	25

Älgstammens storlek

Efter senaste jakt

Antal älgar per 1000 ha	8,5
-------------------------	-----

Älgstammens egenskaper

Enligt Älgobs

% tjur av vuxna	35%
Antal kalvar per vuxet hondjur	0,55

Enligt flyg-inventering

Enligt avskjutning

% tjurkalv av alla kalvar	50%
---------------------------	-----

Dödlighet utöver jakt

Rovdjur Trafik Övrigt

Antal vuxna tjurar per år			
Antal vuxna hondjur per år			
Antal kalvar <i>efter</i> jaktstart per år			

Områdesinformation

År vid start av senaste jakt	2017
Områdets areal i ha	31 893
Månad jakten startar	9

Rovdjursförekomst

Antal björnar per 100 000 ha	10,0
Mängd vargrevir inom området	0,0

Målsättning

Vinterstam

Antal älgar per 1000 ha efter jakt	6,0
% tjur av vuxna efter jakt	40%

Avskjutning

Senaste jakt

Antal vuxna tjurar	24
Antal vuxna hondjur	36
Antal kalvar	25

Älgstammens storlek

Vid jaktstart

Antal älgar per 1000 ha	11,3
-------------------------	------

Älgstammens egenskaper

Vid jaktstart

% tjurar av vuxna	35%
Antal kalvar per vuxet hondjur	0,55

Vid jaktstart

% tjurkalv av alla kalvar	50%
---------------------------	-----

Dödlighet utöver jakt

Totalt

Antal vuxna tjurar per år	3
Antal vuxna hondjur per år	5
Antal kalvar <i>efter</i> jaktstart per år	5

Kommentarer

Skogsbrukets
Viltgrupp

Svenska Jägareförbundet

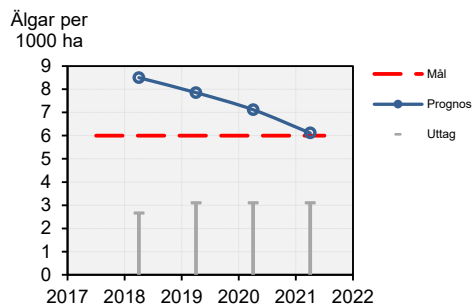
Avskjutning & Prognos

Område	Grässjön-Räggens ÄSO				
Datum	2018-05-23	Tid	2018-2020	Signatur	JB
Programversion	3.4			Indata	20180523 2018-2020 JB

Fyll i alla orange celler (använd ej klipp och klistra). Orange celler måste visa svart text på ljus bakgrund för att en prognos ska erhållas. Höj/sänk värden så att mål uppnås. Minustecken på älgar efter jakt betyder överuttag. Differens i antal älgar i stammen mellan prognos och mål kan avläsas längst ned på sidan. Uppgifter på senaste årets avskjutning och vinterstam syns i celler med grå bakgrund.

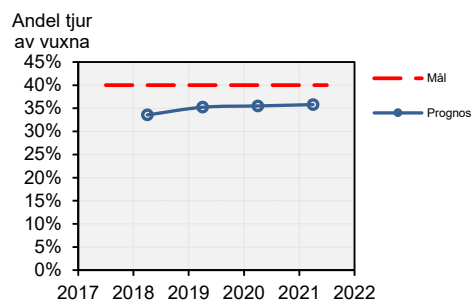
Förslag på avskjutning

	2017 /2018	2018 /2019	2019 /2020	2020 /2021
Antal per 1000 ha	2,7	3,1	3,1	3,1
% tjur av vuxna	40%	46%	46%	46%
% kalv av totalt	29%	40%	39%	40%
Antal tjurar	24	27	28	27
Antal kor	36	32	33	32
Antal kalvar	25	40	39	40
Totalt	85	99	99	99

Prognos: Älgar efter jakt (vinterstam)

	2017 /2018	2018 /2019	2019 /2020	2020 /2021
Antal per 1000 ha	8,5	7,9	7,1	6,1
% tjur av vuxna	34%	35%	36%	36%
Antal tjurar	68	71	64	57
Antal kor	135	130	116	101
Antal kalvar	68	50	47	37
Totalt	271	251	227	195
Avvikelse från målet	+80	+59	+36	+4

Kommentarer